

Posudek na diplomovou práci

Transformace jako součást koloniální identity

Vypracoval: Václav Vidím

Je velmi záslužné, že autor učinil tématem své reflexe něco, co je v českém filosofickém kontextu ještě stále dost opomíjeno: problematiku „koloniální identity“. Ukáže se totiž, že se nejedná o partikulární téma týkající se čistě jen kolonialismu (byť i to by už bylo záslužné), ale o téma týkající se identity jako takové – problému její konstituce, ale také možné transformace.

Jako vedoucí bych rád také podotknul, že spolupráce s autorem probíhala zcela příkladně – jednotlivé části mi byly posílány průběžně, takže bylo možné text postupně „čistit“ a upravovat.

Autor dobře zužitkoval své znalosti nabyté dříve: předmětem jeho úvah se stávají jednak „klasici“ postkolonialismu, totiž Frantz Fanon a Albert Memmi, ale je zde i pozoruhodná literární analýza, vztahující se na u nás málo čtenou, ale fascinující Nelly Larsen a především na její novelu *Passing*. To ovšem není vše: autor dokáže do své práce zapojit i podněty pocházející od Foucaulta, Nietzscheho, Marxe, Althussera, Judith Butler nebo třeba i Hegela, přičemž všechny tyto reference využívá nanejvýš funkčně a bez zbytečné snahy o efekt. Výsledkem je podle mého názoru velice podnětný text, který svědčí nejen o autorově znalosti pramenů, ale především o jeho schopnosti velmi střízlivě a zároveň funkčně pracovat s dosti náročnými texty.

Rozhodně bych podepsal autorův argument, jímž obhajuje téma své práce: „Právě jistá rozháranost našeho prostředí, do kterého jsou témata definovaná postkoloniální teorií postupně přejímána, avšak bez zevrubného teoretického základu a rámce, je zásadním důvodem pro revizi argumentů první generace autorů takového myšlení“ (s. 3).

Autorova četba především Fanona v tomto ohledu onen „zevrubný teoretický základ“ bezpochyby poskytuje – příkladně uvádí čtenáře do Fanonova myšlení a příslušných kontextů, ovšem činí tak bez přílišného zjednodušování a bez zbytečné „úvodovitosti“. V tomto ohledu přítomná diplomka skutečně vykonává nanejvýš záslužnou práci. Zároveň je však také invenční: když už nic jiného, zmíním je to, že v centru autorova zájmu se ocitá Fanonova hegelovsky inspirovaná teorie uznání, kterou autor obratně – a podle mého názoru zcela náležitě – spojuje s problematikou tzv. *passing*, prezentovaného jako „léčka na bílého pána“ (s. 27).

Autorovu pečlivou četbu Nelly Larsen považuji za vůbec nejzdařilejší část práce. *Passing*, toto „na první pohled poměrně banální melodrama“ (s. 15), „si pokládá stejné otázky a naráží na stejné paradoxy rasismu, jaké nacházíme u Fanona a Memiho“ (s. 16). S tím nelze než souhlasit. Autor zde přináší řadu podnětných a nesamozřejmých postřehů: například Jack Bellew jakožto bytí-pro-druhé (s. 17).

Za velmi zajímavé rovněž pokládám, že například právě Fanonovo dílo umožňuje konfrontovat dvě zdánlivě neslučitelné myšlenkové pozice: sartrovský existencialismus na jedné straně a foucaultovsko-althuserovsko-butlerovský konstruktivismus na straně druhé. Sám jsem přesvědčen, že u těchto pozic najdeme – navzdory tomu, co se o nic traduje – některé překvapivé styčné momenty; Fanonovo dílo může fungovat jako ideální spouštěč k jejich akcentaci, a autor je také skutečně – byť většinou nepřímo - vypichuje.

Úhrnem řečeno: diplomovou práci *Transformace jako součást koloniální identity* považuji za velmi zdařilý příspěvek k recepci zatím nepříliš zpracovávaného tématu (rozumí se u nás). Především oceňuji, že autor se rozhodl vrátit ke „klasikům“ a předložit jejich pečlivou a promyšlenou četbu, aniž by se

oháněl nějakými efektními „postmoderními“ formulkami. Najdeme zde některé stylistické vady na kráse (například dosti soustavné zaměňování slov „úhlavní“ a „hlavní“), ale není jich mnoho a při četbě neruší.

Z výše uvedených důvodů nic podle mého názoru nebrání tomu, aby předložená diplomová práce byla hodnocena jako **výborná**.

Praha, 11.8.2022 Josef Fulka